

Uzasadnienie

Plan zadań ochronnych (pzo) dla obszaru Natura 2000 Dolina Łupawy PLH220036 opracowano na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 poz. 627 z późn. zm.). Obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r., której aktualne brzmienie zawiera decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L. z 2013 Nr 350 poz. 287), jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat, przy czym pierwszy projekt tworzy się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Projekt PZO sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 późn. zm.).

Obszar na którym znajduje się obszar Natura 2000 Dolina Łupawy PLH220036 zajmuje powierzchnię 5508,63 ha i stanowi zarówno własność Skarbu Państwa, jak i prywatną. Tereny należące do Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych znajdują się na terenie Nadleśnictw: Łupawa, Ustka, Damnica (RDLP w Szczecinku) oraz Nadleśnictwa Cewice (RDLP w Gdańsku). Pod względem teren obszaru Natura 2000 administracyjnym położony jest w województwie pomorskim, w powiecie słupskim, w gminach: Damnica, Głównicyce, Smołdzino, Potęgowo, w powiecie łęborskim w gminie Cewice oraz w powiecie bytowskim w gminie Czarna Dąbrówka.

Teren obszaru Natura 2000 nie pokrywa się z inną formą ochrony przyrody. Teren obszaru częściowo pokrywa się z otuliną Słowińskiego Parku Narodowego. Dla obszaru Dolina Łupawy nie zachodzą jednak przesłanki określone w art. 28 ust. 11 pkt 2, 3 i 3a ustawy o ochronie przyrody.

Gospodarka leśna na terenach należących do Skarbu Państwa prowadzona jest w oparciu o Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwa Łupawa na lata 2008-2017, Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwa Bytów na lata 2005-2014, Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwa Damnica na lata 2011-2020 i wg. Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Cewice na lata 2013-2022. W lasach prywatnych gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasu.

Rozpatrywany obszar Natura 2000 zaprojektowano z uwagi na występowanie siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43 EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory:

- 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*),
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion (Potamion)*,
- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*,
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri p.p. i Bidention p.p.*,

- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
- 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*,
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*),
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*),
- 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*),
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*),
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne*,
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródliskowe*,
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),

oraz następujące gatunki zwierząt z załącznika II ww. Dyrektywy:

- 1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*),
- 1355 Wydra (*Lutra lutra*),
- 1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*),
- 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*),
- 1099 Minóg rzeczny (*Lampetra fluviatilis*),
- 1106 Łosoś atlantycki (*Salmo salar*),
- 1149 Koza (*Cobitis taenia*),
- 1163 Głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*),.

W trakcie prac nad projektem PZO potwierdzono występowanie tylko 8 typów siedlisk:

- 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*),
- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion* (*Potamion*)
- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*),
- 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*),
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródliskowe.

Prace terenowe nie wykluczyły całkowicie występowania pozostałych siedlisk wymienionych w SDF (data aktualizacji 10.2013 r.). Dlatego w zarządzeniu wskazano na konieczność uzupełnienia stanu wiedzy w celu ewentualnego odszukania i oceny stanu zachowania siedlisk przyrodniczych:

- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*,
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*),
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*),
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne,
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri p.p.* i *Bidention p.p.*,
- 6410 Zmienowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*

W trakcie prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych, pomimo licznych prób odłowu nie udało się odnaleźć gatunku głowacza białopłetwego *Cottus gobio*. Stwierdzono natomiast występowanie głowacza przęgopłetwego, który w dorzeczu Łupawy występuje pospolicie, natomiast na Pomorzu jest gatunkiem skrajnie rzadkim. W zarządzeniu wskazano na konieczność uzupełnienia stanu wiedzy w celu zweryfikowania obecności w obszarze Natura 2000 i ew. weryfikacji SDF gatunku głowacza białopłetwego. Przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 są również gatunki: łosoś atlantycki (*Salmo salar*) i minóg rzeczny (*Lampetra fluviatilis*), których nie udało się odnaleźć w trakcie sporządzania dokumentacji PZO. Dla gatunków minoga rzeczno i łososa atlantyckiego, pomimo braku możliwości dokonania oceny stanu ochrony kierując się zasadą przeczności wskazano zagrożenia, a także działania ochronne – przyjmując że są one tożsame z zagrożeniami i działaniami ochronnymi dla pozostałych gatunków ryb i minoga, które udało się odnaleźć podczas prac terenowych. Po uzupełnieniu stanu wiedzy o gatunkach minoga rzeczno i łososa atlantyckiego zostaną one zweryfikowane. Należy podkreślić, że ważną przeszkodą utrudniającą migracje w/w gatunków jest obecność elektrowni wodnej w Smółdzinie, niewyposażonej w przepławkę. Z uwagi na istotność wędrówek w biologii dwuśrodowiskowych gatunków, jako cel działań ochronnych zarówno dla łososa atlantyckiego jak i dla minoga strumieniowego w zarządzeniu wskazano na udrożnienie ich szlaku migracyjnego. Ze względu na przyjęty cel wprowadzono wskazanie do zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Smółdzino, tak aby wprowadzić do niego zapis dotyczący konieczności udrożnienia Łupawy dla wędrówek ryb i minogów (łososa atlantyckiego *Salmo salar* i minoga rzeczno *Lampetra fluviatilis*).

Prace terenowe nie pozwoliły także na jednoznaczne określenie stanowisk występowania traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*.

Z uwagi na brak rozpoznania całej powierzchni obszaru pod kątem występowania stwierdzono potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony obszaru Natura 2000 i uwarunkowaniach jego ochrony.

Ocena stanu ochrony siedlisk - przedmiotów ochrony rozpatrywanego obszaru Natura 2000 wykazała, że rozpoznane siedliska charakteryzują się niezadowalającym lub złym stanem ochrony (U1 lub U2). Taki stan ochrony wynika przede wszystkim ze struktury i funkcji siedlisk, a dokładnie z ubóstwa jakościowego i ilościowego łąk ramienicowych – w przypadku siedliska 3140, braku chronionych gatunków włosieniczników – w przypadku siedliska 3260 oraz niewielkiej liczby gatunków charakterystycznych dla siedliska – w przypadku siedliska 7140 i siedliska 6510. Wszystkie siedliska wodne narażone są na silną eutrofizację związaną z różnymi formami zabudowy i użytkowania terenu w dolinach rzek. Ta sytuacja powoduje także, że stosunkowo nisko oceniono perspektywy ochrony tych siedlisk.

Stan ochrony siedlisk leśnych oceniono jako niezadowalający (U1) – 9130, 91E0 i zły (U2) - 9160. W ich przypadku głównym parametrem wpływającym na niską ocenę jest struktura i funkcja siedliska. Ekosystemy te charakteryzują się niewielką ilością martwego drewna oraz brakiem obecności starodrzewu. Jednocześnie ekosystemy leśne narażone są na antropopresję w związku z występowaniem zabudowy w pobliżu chronionych płatów.

Jako właściwy oceniono stan ochrony gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony na przedmiotowym obszarze Natura 2000: 1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*), 1355 Wydra (*Lutra lutra*), 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), 1149 Koza (*Cobitis taenia*). Niemniej potencjalnym zagrożeniem dla tych gatunków jest eutrofizacja wód związana z różnego rodzaju zanieczyszczeniami powstającymi w wyniku działalności człowieka (rolnictwo, leśnictwo, gospodarka rybacka, transport, wytwarzanie ścieków i odpadów), a także regulowanie koryt, rzecznych. Zagrożeniem istniejącym dla gatunków: kozy, minoga strumieniowego jest zmniejszenie migracji/bariery dla migracji - ograniczenie drożności rzek jako korytarza migracyjnego, wskutek obecności przegród na rzekach w obszarze Natura 2000, natomiast zagrożeniem potencjalnym jest budowa nowych obiektów hydrotechnicznych, jazów.

Zarówno w przypadku siedlisk, jak i gatunków zwierząt, z uwagi na ich charakter, gros zaplanowanych działań ukierunkowanych jest na ochronę stanu wód, zachowanie naturalnych przepływów oraz wolnych od zainwestowania terenów w dolinach rzek. Także w przypadku siedlisk leśnych działania nakierowane są na renaturyzację ekosystemów.

Dla siedlisk 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne oraz 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska z uwagi na niedostateczne rozpoznanie siedlisk w obszarze zaplanowano uzupełnienie stanu wiedzy – dotyczące pozostałych stanowisk tych siedlisk.

Analiza dokumentów planistycznych wykazała, że zagrożenie dla przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 może stanowić realizacja ustaleń studiów gmin i planów miejscowych, które dopuszczają różnego rodzaju zabudowę hydrotechniczną rzek lub intensywną gospodarkę rybacką. W celu ograniczenia możliwych negatywnych skutków wynikających z realizacji tych ustaleń, konieczne było wskazanie potrzebnych zmian w dokumentach planistycznych gmin: Główny, Damnice, Smołdzino, Czarna Dąbrówka i Potęgowo. Nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian w planie zagospodarowania województwa pomorskiego.

Zaplanowany monitoring będzie dotyczył oceny stanu ochrony gatunków - traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*, minoga strumieniowego *Lampetra planeri*, kozy *Cobitis teneia*, a także siedlisk przyrodniczych: 91E0, 6510, 3260, 3140.

Monitorowanie stanu ochrony gatunków przyjęto zgodnie z metodyką do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zatem oszacowanie wartości poszczególnych parametrów i wskaźników struktury i funkcji będzie określone i zwaloryzowane wg przewodników metodycznych wydawanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Pełna ocena stanu ochrony siedlisk i gatunków powinna odbywać się co 10 lat, w ramach kolejnych PZO.

Nie wskazano potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu PZO. W tym celu zorganizowano trzy spotkania dyskusyjne, których tematem były zapisy w projekcie PZO. Informację o przystąpieniu do sporządzenia PZO zamieszczono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku, tablicach ogłoszeń Urzędów Gmin: Damnica, Głównicyce, Smołdzino, Potęgowo, Cewice, Czarna Dąbrówka oraz w prasie (Gazeta Wyborcza z dnia 03.01.2012 r.).

Udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 07.08.2013 r., na tablicach ogłoszeń w RDOŚ w Gdańsku (wywieszono dnia 08.08.2013 r., zdjęto 04.11.2013 r.), na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku (z dnia 10.08.2013 r.) oraz przesłane z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń do Urzędów Gmin: Damnica, Głównicyce, Smołdzino, Potęgowo, Cewice, Czarna Dąbrówka, a także Starostwa Powiatowego w Bytowie, Starostwa Powiatowego w Słupsku, Starostwa Powiatowego w Lęborku oraz opublikowane za pośrednictwem prasy – Gazety Wyborczej z dnia 27.08.2013 r. Na wniesienie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni. W tym czasie wpłynęły uwagi i wnioski od: Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych (pismo z dnia 07.09.2013 r.), DO-WAT Sp. j. W.A.D. Drzewieccy (pismo z dnia 06.09.2013 r.), Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych (pismo z dnia 06.09.2013 r.), pana Edwarda Marcinkowskiego (pismo z dnia 27.11.2013 r.), Klubu Przyrodników (pismo z dnia 09.09.2013 r.), Nadleśnictwa Damnica (pismo z dnia 09.09.2013 r.), Nadleśnictwa Łupawa, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku (pismo z dnia 28.08.2013 r.), Nadleśnictwa Cewice (email z dnia 27.08.2013 r. – uwagi dotyczące dokumentacji). W trakcie prowadzenia spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy zostały również zgłoszone zastrzeżenia co do zaplanowanych działań ochronnych.

Odnosząc się do złożonych wniosków dotyczących wprowadzenia konkretnych zmian w projektowanych zapisach planu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku szczegółowo przeanalizował zaproponowane modyfikacje zapisów.

Zgodzono się z wnioskiem Nadleśnictwa Damnica odnoszącym się do zmiany zapisu działania ochronnego dla siedliska przyrodniczego 91E0, dotyczącego pozostawiania martwego drewna o odpowiedniej strukturze. Z uwagi na

nieosiągalność parametrów martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50cm w obszarze 91E0, co wynika to z charakteru tego siedliska Nadleśnictwo wnioskuje o zmianę zapisu określając tylko ilość martwego drewna w m³. Zapis planowanego działania dla wszystkich siedlisk leśnych sformułowano w sposób następujący: „*dążenie do pozostawiania martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 5 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm dążenie do pozostawiania martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska w ilości minimum 5 sztuk/ha*”.

Częściowo uwzględniono z wniosek Nadleśnictwa Łupawa dotyczący zapisu działania ochronnego dla leśnych siedlisk przyrodniczych: „dążenie do pozostawiania martwych drzew o dł. pnia > 3m i gr. 50 cm na powierzchniach w ilości min. 5 szt/ha. Zdaniem Nadleśnictwa Łupawa parametry martwego drewna wydają się być zawyżone. Nadleśnictwo Łupawa zaproponowało sformułowanie działania w sposób następujący: „*dążenie do pozostawiania martwych drzew o dł. pnia >2 m i gr. >35 cm na powierzchniach w ilości min. 5 szt./ha*”. 1) dążenie do pozostawiania martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 5 sztuk/ha. Po rozpatrzeniu w/w uwagi zapis planowanego działania dla wszystkich siedlisk leśnych sformułowano w sposób następujący: „*dążenie do pozostawiania martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 5 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm dążenie do pozostawiania martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska w ilości minimum 5 sztuk/ha*”.

Częściowo zgodzono się z uwagami Nadleśnictwa Damnica oraz Nadleśnictwa Łupawa dotyczącymi proponowanej ilości pozostawianego martwego drewna tj. min 5% miąższości drzewostanu, ale minimum 20m³/ha w płatach leśnych siedlisk przyrodniczych. Według Nadleśnictwa Damnica w/w ilość martwego drewna jest zbyt duża i może zagrażać trwałości lasu. W związku z niespójnym sformułowaniem działania (przyjmując że pozostawienie 20 m³/ha martwego drewna to 5% drzewostanu, zasobność tego drzewostanu powinna wynosić 400 m³/ha, co jest wartością zawyżoną) zapis sformułowano w sposób następujący: „dążenie do pozostawienia w płatach siedlisk martwego drewna w ilości co najmniej 3% miąższości drzewostanu, lub 10-20 m³/ha”. Powyższy zapis został dostosowany do przyjętego celu działań ochronnych dla siedliska 91E0 i 9130: „utrzymanie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U1)” oraz do przyjętego celu dla siedliska 9160 „utrzymanie ogólnego stanu ochrony siedliska na co najmniej dotychczasowym poziomie (U2)”. Przyjęte zapisy dotyczące ilości martwego drewna w płatach siedlisk wynikają z przyjętych standardów zapisów monitoringu GIOŚ .

Nie zgodzono się z uwagą Nadleśnictwa Damnica oraz Nadleśnictwa Łupawa dotyczącą korekty zapisu działania ochronnego dla siedlisk przyrodniczych 9130 oraz 9160 – ze sformułowania „stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia” na, „stosowanie rębni złożonych z długim i średnim okresem odnowienia”. Nadleśnictwo zwróciło uwagę, że według Zasad Hodowli Lasu rębnia II, która może zostać zastosowana na ww. siedliskach charakteryzuje się średnim lub długim okresem odnowienia. Zapis działania ochronnego w aktualnym brzmieniu nie wyklucza stosowania rębni II na wymienionych wyżej leśnych siedliskach przyrodniczych – wskazuje jednak na potrzebę kształtowania właściwej struktury pionowej i przestrzennej roślinności, której wskaźnik w siedliskach 9160 i 9130 został

oceniony na niewłaściwy (U1) lub zły (U2). Za pomocą stosowania długiego okresu odnowienia tj. długiego czasu upływającego od rozpoczęcia procesu odnowienia do ostatniego cięcia uprzążającego możliwe będzie osiągnięcie większego zróżnicowania wiekowego i przestrzennego w płatach siedlisk przyrodniczych.

Uwzględniono uwagę Nadleśnictwa Damnica dotyczącą rozmieszczenia przestrzennego siedliska przyrodniczego 91E0. Według cyfrowej warstwy informacyjnej siedlisk przyrodniczych „Typy siedlisk przyrodniczych -zagrożenia istniejące i potencjalne” obszary chronione nie pokrywają się z inwentaryzacją LP. W oddziale 326 i, j stwierdzono występowanie siedlisk 91E0 oraz 6510. Według LP siedlisko występuje tylko we fragmencie 326j i jest to 91E0. Według posiadanych przez Nadleśnictwo Damnica danych 593i to siedlisko 91F0B, w wyniku inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby sporządzenia pzo stwierdzono 91E0. Dostosowanie granic siedlisk do wydzieleń leśnych pozwoliło na skorygowanie nieścisłości w tym zakresie.

Nie uwzględniono uwagi Nadleśnictwa Łupawa dotyczącej zapisu działania dla siedliska 9160 *„wyłączenie z zabiegów gospodarczo-hodowlanych małych powierzchniowo stanowisk na stromych stokach dolin rzecznych”*. Nadleśnictwo zaproponowało zmianę zapisu na *„wyłączenie z gospodarki leśnej stanowiska nr... na stromych stokach dolin rzecznych”*, lub określić ściśle sformułowanie „małe” tj. *„siedliska o pow. do ... ha”* gdyż w pzo działania powinny być sformułowane precyzyjnie i jasno z wykluczeniem domysłu. Utrzymano formę dotychczasowego zapisu gdyż konkretne numery stanowisk płatów siedlisk zostały wymienione w kolumnie „obszar wdrażania”.

Częściowo uwzględniono wniosek Nadleśnictwa Łupawa dotyczący zmiany zapisu działania ochronnego dla siedliska przyrodniczego 91E0 *„wyłączyć z użytkowania lub użytkować, ale rębniami złożonymi – wtedy pozostawić części drzewostanu do dalszego wzrostu i naturalnego rozwoju – co najmniej 5% drzewostanu”*. Z uwagi na konieczność określenia działań w sposób precyzyjny, z wykluczeniem domysłu Nadleśnictwo zaproponowało przeformułowanie działania na: *„wyłączyć z użytkowania lub użytkować, ale rębnią IIIa zmodyfikowaną z możliwością stosowania dużych gniazd o łącznej powierzchni do 40% powierzchni pasa manipulacyjnego – wtedy pozostawić części drzewostanu do dalszego wzrostu i naturalnego rozwoju – co najmniej 5% drzewostanu”*. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska przeanalizował proponowaną formę zapisu. Zapis działania finalnie sformułowano w sposób następujący: *„dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie z zabiegów gospodarczo-hodowlanych lub dopuszczenie do użytkowania wyłącznie rębniami złożonymi z długim okresem odnowienia – z pozostawieniem w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni drzewostanu macierzystego wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy). Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu”*.

Uwzględniono wniosek Nadleśnictwa Łupawa dotyczący działania ochronnego dla siedliska przyrodniczego 3260 polegające na wycinie drzew i krzewów od strony południowej i wschodniej siedliska na stanowiskach nr 2 i nr 5. Zdaniem Nadleśnictwa Łupawa dla stanowiska nr 5 przy szerokości rzeki 30 do 50 m i dobrze zachowanym stanowisku włosieniczników działanie ochronne wydaje się zbędne. W dokumentacji pzo wskaźnik parametru struktura i funkcje „zacienienie” dla stanowiska nr 5 został oceniony jako właściwy (Fv). Stanowisko nr. 5 zostało wyłączone z planowanego działania – występuje ono w otoczeniu siedliska

przyrodniczego 91E0, dla którego zaplanowano działania polegające na wyłączeniu z zabiegów gospodarczo-hodowlanych lub zagospodarowanie rębniami złożonymi. Nadleśnictwo Łupawa zaproponowało sformułowanie w/w działania w sposób następujący: „przerzedzić drzewa nadbrzeżne w pasie o szerokości do... m od brzegów rzeki od strony południowej i zachodniej”. Po przeanalizowaniu zaproponowanego zapisu, działanie sformułowano w sposób następujący: „przerzedzenie drzew i krzewów, rosnących przy brzegu rzeki Łupawa, które zacieniają płat siedliska od strony południowej i wschodniej (jednorazowo w ciągu 10 lat obowiązywania pzo)”.

Nie uwzględniono wniosku Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku dotyczącego zmiany treści działania ochronnego dla siedliska przyrodniczego 9160 z "wyłączyć z gospodarki leśnej małe powierzchniowo stanowiska na stromych stokach dolin rzecznych" na "zaleca się wyłączyć z gospodarki leśnej małe powierzchniowo stanowiska na stromych stokach dolin rzecznych". Zgodnie z § 3, pkt. 6 lit. a rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34 poz. 186 z późn. zm.) zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych, w tym wskazanie działań ochronnych zapewniających możliwość monitoringu osiągnięcia celów działań ochronnych, a zwłaszcza monitoringu przyjętych parametrów stanu ochrony przedmiotów ochrony, a dla obszaru znajdującego się na terenie gospodarstwa rolnego lub jego części z podziałem na działania: obligatoryjne, fakultatywne. Ponadto zgodnie z punktem 127 wytycznych GIOŚ „Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000” z 2012 r. „działania powinny być zapisane jako czynność do wykonania”. Działania fakultatywne są określane jedynie na terenach znajdujących się w obrębie gospodarstw rolnych. W przypadku płatów siedliska 9160 nie zachodzą zatem odpowiednie przesłanki, aby zaplanowane działanie mogło zostać zapisane jako fakultatywne.

Częściowo uwzględniono uwagę Klubu Przyrodników dotyczącą zapisów działań ochronnych dla gatunków ryb i minogów stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000. Klub Przyrodników zauważył, że trafnym wnioskiem PZO jest konieczność przywrócenia i utrzymania ciągłości w całym obszarze drożności cieków dla ryb, w tym w szczególności otwarcia całego obszaru dla łososia i minoga rzeczego. Klub Przyrodników zwrócił uwagę, że powinno być to wyraźnie wyartykułowane jako cel ochrony i odzwierciedlone w zaplanowaniu odpowiednich działań ochronnych – udroźnienia konkretnych przegród (ze wskazaną lokalizacją i oszacowaniem kosztów – dotyczy w szczególności elektrowni w Smółdinie). Cel działań ochronnych dla minoga rzeczego i łososia atlantyckiego sformułowano w sposób następujący: „osiągnięcie wartości wskaźników parametru stanu siedliska - jakość hydromorfologiczna cieku – ciągłość cieku, umożliwiającej migrację gatunku”. Jako działanie ochronne dla obydwu gatunków wskazano m. in. „dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez udrażnianie rzek poprzez budowę sprawnych przepławek i zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania”. Nie było możliwe zapisanie działania ochronnego odnoszącego się do elektrowni wodnej w Smółdinie, gdyż działania ochronne w obszarze Natura 2000 są ograniczone terytorialnie do terenu obszaru Natura 2000 Dolina Łupwy. Elektrownia wodna w Smółdinie znajduje się na terenie poza obszarem Natura 2000 Dolina Łupawy. Dokonano jednak zapisu wskazań do zmian studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Smółdzino, aby wskazaną elektrownię

wodną wyposażyć w przepławkę umożliwiającą migrację zarówno łososiowi atlantyckiemu jak i minogowi rzecznemu.

Zgodzono się z uwagą Klubu Przyrodników dotyczącą wprowadzenia zapisu działania dotyczącego udrażniania dróg migracji dla minoga strumieniowego. Klub Przyrodników zwrócił uwagę, że minóg strumieniowy, choć nie migrujący, także potrzebuje dłuższych, nie pofragmentowanych barierami odcinków rzeki; także więc dla tego gatunku należy postawić za cel odtworzenie ciągłości ekologicznej. Dla w/w gatunku wprowadzono działanie ochronne: *„osiągnięcie wartości wskaźników parametru stanu siedliska - jakość hydromorfologiczna cieków – ciągłość cieków, umożliwiającej migrację gatunku”*.

Uwzględniono uwagę Klubu Przyrodników dotyczącą tego, że w obszarze Natura 2000 nie powinny być lokalizowane nowe elektrownie wodne, bo niewątpliwie oddziaływałyby negatywnie na obszar (mimo być może pewnego pozytywnego oddziaływania na środowisko w sensie ogólnym). Klub Przyrodników uważa za kluczowe, by w PZO znalazły się zapisy zabezpieczające obszar przed zainwestowaniem polegającym na budowie elektrowni wodnych. Działanie ochronne sformułowano w sposób następujący: *„dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie wykonywania nowych budowli piętrzących oraz przebudowę istniejących budowli piętrzących zakładających zwiększenie poziomu piętrzenia ponad dopuszczalną aktualnie rzędną poziomu wody”*.

Zgodzono się z wnioskiem Klubu Przyrodników, że działania ochronne dla gatunków ryb i minogów powinny wykluczać lokalizację nowych obiektów hodowli ryb. Działanie ochronne sformułowano w sposób następujący: *„dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: nielocalizowanie nowych stawów rybnych wymagających okresowych zrzutów wód do rzek”*.

Zgodzono się z uwagą Klubu Przyrodników, że nie ma jednak przesłanek do deklasyfikacji starorzeczy na D. Ich charakter jest dość typowy dla dolin rzek pomorskich; trudno mówić o „nieznaczącej reprezentatywności”. Dla w/w siedliska przyrodniczego zaplanowano działania mające na celu ograniczenie eutrofizacji siedliska *„ograniczenie dopływu biogenów ze źródeł zabudowy rozproszonej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnych, lub zapewnienie właściwego oczyszczenia ścieków w zlewni zbiorników wodnych”*, a także uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Na podstawie zaplanowanych dodatkowych analiz zostanie podjęta ostateczna decyzja co do obecności i ewentualnych celów działań ochronnych i działań ochronnych w obszarze Natura 2000.

Rozpatrując wniosek Klubu Przyrodników dotyczący propozycji traktowania całych koryt rzek które mają potencjał do lokalnego ujawniania roślinności włosienicznikowej jako siedliska 3260, należy podkreślić, że działania ochronne zostały przypisane jedynie odcinkom rzek na których występują płyty siedliska. Działania ochronne mają bowiem służyć przywracaniu właściwego stanu ochrony istniejących siedlisk przyrodniczych, a nie ochronie potencjalnych miejsc ich występowania.

Nie zgodzono się z uwagą Klubu Przyrodników dotyczącą konieczności zmiany zapisów mających na celu dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedlisk leśnych. Według Klubu Przyrodników leśne siedliska przyrodnicze zajmują w obszarze niewielką powierzchnię, dlatego należy przyjąć i zapisać, że oprócz zaplanowanego usunięcia gatunków obcych, będą wyłączone z gospodarczego użytkowania i pozostawione naturalnym procesom, które doprowadzą je do właściwego stanu ochrony. Zapisy dotyczące modyfikacji

gospodarki leśnej w siedliskach przyrodniczych są wynikiem dyskusji, uzgodnień i wypracowanego kompromisu członków Zespołu Lokalnej Współpracy.

Zgodzono się z uwagą Klubu Przyrodników dotyczącą wprowadzenia zapisów działań ochronnych dla gatunków ryb i minogów. Według Klubu Przyrodników ochrona naturalnego charakteru rzeki, w tym jako siedliska ryb i minogów, powinna obejmować nie tylko wykluczenie regulacji, ale także ograniczenie prac w ramach tzw. utrzymywania rzeki. W szczególności, w obszarze nie powinny być prowadzone „odmulania” cieków naturalnych, ani inne prace ziemne w ciekach. Klub Przyrodników wnioskował aby do zarządzenia wprowadzone zostały zapisy działań ochronnych mających na celu zachowanie naturalnej dynamiki erozji bocznej, w tym powstawania i rozwoju tzw. wyrw brzegowych, z wyjątkiem tylko sytuacji gdy zagrażają one zabudowaniom. Erozja boczna jest niezbędna jako sposób dostawy do koryta rzeki materiału piaszczysto-żwirowego, z którego powstają odsypiska i łachy, w tym miejsca tarliskowe ryb i minogów, odsypiska stanowiące biotop larw minogów. Pozostawianie martwego drewna powinno obejmować również pozostawianie rumoszu drzewnego w korytach cieków, jest to ważny czynnik ekologii cieków, jego obecność sprzyja różnicowaniu się siedlisk ryb. W tym obszarze rumosz drzewny w korytach cieków nie powoduje istotnego zagrożenia powodziowego (a przynajmniej tak wskazują doświadczenia z rzek pomorskich, z których zwalone drzewa nie są usuwane, np. z Drawy w Drawieńskim Parku Narodowym) i nawet w ramach „utrzymywania wód” nie musi i nie powinien być usuwany. Działanie ochronne dla ryb i minogów sformułowano w sposób następujący: „dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez ograniczenie regulowania lub odmulania cieków, pozostawienie rumoszu drzewnego w korytach rzek w ilości nie stwarzającej zagrożenia powodziowego. Dla działań tych konieczne było jednak ustanowienie odstępstwa, które sformułowano w sposób następujący *„działania nie dotyczą prac związanych z bieżącymi remontami istniejących obiektów hydrotechnicznych, utrzymaniem zbiorników wodnych w zasięgu istniejących cofek oraz wyłącznie niezbędnych działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, z uwzględnieniem wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód”*.

Nie uwzględniono wniosku Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych oraz DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczącego usunięcia z projektu Planu Zadań Ochronnych zagrożenia dla siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) jakie stanowią J02.05.05 – niewielkie projekty hydrotechniczne, jazy (jaz zatwierdzony do budowy, siedlisko na terenie cofki), wykreślenia z planu zadań ochronnych zakresu prac w ramach działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania dla w/w siedliska przyrodniczego w postaci zachowania naturalnego charakteru rzek (cieków) tj. unikanie regulacji, prostowania biegu cieku, budowy nowych piętrzeń i odtwarzania starych, niefunkcjonujących, z dopuszczeniem konserwacji funkcjonujących aktualnie urządzeń hydrotechnicznych.

Ze względu na specyficzne uwarunkowania przyrodnicze lasów łągowych, sposób zagospodarowania doliny rzeki Łupawy i jej dorzeczy w znacznym stopniu decyduje o możliwości zachowania siedliska przyrodniczego 91E0 w stanie nie pogorszonym. Kluczem do ochrony łągów jest zachowanie naturalnych warunków wodnych, w jakich te ekosystemy się wykształciły. Reżim zalewów jest różny dla różnych podtypów siedliska – ochrona powinna mieć na celu zachowanie, lub odtworzenie takiego reżimu, w jakim odpowiednie zbiorowisko się wykształciło. Ingerencja w

naturalny charakter cieków – piętrzenie cieków, także to, wykonywane w ramach tzw. małej retencji wody, może spowodować degradację łągów zarówno powyżej (stagnowanie wody, olsowienie, bezpośrednie zalanie) jak i poniżej piętrzenia (zanik zalewów wodami rzecznyymi). Należy podkreślić, że wskaźnikiem kardynalnym brany pod uwagę przy ocenie stanu ochrony siedliska przyrodniczego 91E0 jest reżim wodny, wskaźnikiem pomocniczym jest natomiast naturalność koryta rzecznoego. Wskaźnik reżim wodny w dla stwierdzonych płatów łągów został oceniony w przeważającej części jako niewłaściwy (U1). Wynika to m in. z obecności funkcjonujących lub pozostałości po dawnych piętrzących budowach hydrotechnicznych, a także z powodu regulacji – obwałowań lub wyprostowania cieków w miejscach gdzie siedlisko 91E0 występuje. Kierując się koniecznością przywracania siedliska 91E0 do właściwego stanu ochrony niemożliwe było usunięcie w/w zapisów dotyczących zagrożeń i działań ochronnych. Zagrożenie sformułowano w sposób następujący: *„niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy (jaz zatwierdzony do budowy, siedlisko na terenie cofki)”. Działanie ochronne sformułowano w sposób następujący: „dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: zachowanie naturalnego charakteru rzek (cieków) - zaniechanie regulacji, prostowania biegu cieków/rzek, zaniechanie budowy nowych piętrzeń i nie odtwarzania starych, niefunkcjonujących, z dopuszczeniem konserwacji funkcjonujących aktualnie urządzeń hydrotechnicznych, które nie zakładają podnoszenia rzędnych piętrzenia wody”. Z zapisu w/w działania ochronnego usunięto sformułowanie „również tych zawartych w Programie Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015 r.”. Zgodnie bowiem z pkt. 130 wytycznych GIOŚ „Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000” z 2012 r. „działania powinny być sformułowane tak, aby miały samodzielny sens. Nie powinny odsyłać np. do wewnętrznych zarządzeń, instrukcji i zasad poszczególnych podmiotów, innych planów, które mogą być zmienione w okresie obowiązywania PZO”. W/w działanie jest niezbędne z punktu widzenia przedmiotu ochrony (z punktu widzenia parametrów i wskaźników jego stanu ochrony), nie powinno więc ograniczać się do wspomnianego wyżej Programu Małej Retencji, ale dotyczyć wszelkich możliwych ustaleń, które mogłyby doprowadzić do pogorszenia stanu siedliska w obszarze Natura 2000 Dolina Łupawy.*

Częściowo uwzględniono wnioski Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczący wykreślenia z projektu planu zadań ochronnych, zakresu prac w ramach działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania dla siedliska przyrodniczego 3260 – nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników – polegających na zachowaniu naturalności koryta rzecznoego – zaniechaniu regulacji rzeki, umacniania brzegów, budowy nowych piętrzeń i odtwarzania starych, niefunkcjonujących, z dopuszczeniem konserwacji funkcjonujących obecnie urządzeń hydrotechnicznych. Z zapisu w/w działania ochronnego usunięto sformułowanie *„również tych zawartych w Programie Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015 r.”. Zgodnie bowiem z pkt. 130 wytycznych GIOŚ „Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000” z 2012 r. „działania powinny być sformułowane tak, aby miały samodzielny sens. Nie powinny odsyłać np. do wewnętrznych zarządzeń, instrukcji i zasad poszczególnych podmiotów, innych planów, które mogą być zmienione w okresie obowiązywania PZO”. W/w działanie jest niezbędne z punktu widzenia przedmiotu ochrony (z punktu widzenia parametrów i wskaźników jego stanu ochrony), nie powinno więc ograniczać się do wspomnianego wyżej Programu Małej Retencji, ale dotyczyć wszelkich możliwych*

ustaleń, które mogłyby doprowadzić do pogorszenia stanu siedliska w obszarze Natura 2000 Dolina Łupawy.

Zachowanie naturalności koryta rzecznoego będącego miejscem występowania siedliska przyrodniczego 3260 – nizinne i podgórske rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników jest warunkiem koniecznym do jego utrzymania w stanie nie pogorszonym. W/w siedlisko przyrodnicze występuje w rzekach o charakterze naturalnym lub seminaturalnym pod względem hydromorfologicznym gdyż dla jego zachowania kluczowe są elementy związane z przepływem i całym zespołem zjawisk towarzyszących temu czynnikowi. Woda musi charakteryzować się wyraźnym przepływem i niektóre części nurtu powinny wykazywać pewną dynamikę widoczną w formie rozpryskującej się wody (kpiel) lub wyraźnego pofalowania powierzchni (przepływ rwący lub wartki). Rzeki w których gatunki włosieniczników znajdują dobre warunki rozwoju charakteryzują się wysoką różnorodnością form hydromorfologicznych związanych z procesami erozyjnymi brzegów oraz akumulacją rumowiska. Należą do nich odsypy, czyli depozycje materiału dennego naniesionego przez rzekę. Zbiorowiska włosieniczników wymagają udziału odpowiednich frakcji granulometrycznych w materiale dennym. Konieczny jest pewien udział materiału gruboziarnistego pokrywającego dno. Chodzi o otoczaki, kamienie i żwir o średnicy powyżej 2 cm, których występowanie wpływa stymulująco na ten typ roślinności. Gromadzący się namuł negatywnie wpływa na rozwój gatunków włosieniczników.

Rozwój włosieniczników w rzekach ograniczają różne antropogeniczne modyfikacje koryta i brzegu rzeki. Szczególnie negatywne skutki mają większe spiętrzenia wód rzecznych zmieniające przepływ, które dodatkowo wzmagają zamulenie koryta. Silnie uregulowane odcinki rzek, bez charakterystycznych struktur ekosystemu fluwialnego pozbawione są tego typu roślinności. Należy podkreślić, że wskaźnikami kardynalnymi branymi pod uwagę przy ocenie stanu ochrony siedliska przyrodniczego 3260 są: spiętrzenie wód rzeki, przepływy, wskaźnik naturalności siedliska, wskaźnik przekształcenia siedliska. Regulacja rzeki, umacniania brzegów, budowa nowych piętrzeń i odtwarzanie starych, niefunkcjonujących w przypadku ich realizacji niewątpliwie będzie wpływać na ocenę w/w wskaźników. Kierując się określoną ustawowo koniecznością przywracania siedliska 3260 do właściwego stanu ochrony niemożliwe było usunięcie w/w zapisów z zagrożeń i działań ochronnych.

Odnosząc się do uwagi Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy, dotyczącej tego, że plan zadań ochronnych nie może zawierać zapisów sprzecznych z dokumentami obowiązującymi zgodnie z obowiązującym prawem (Program Małej Retencji, Ramowa Dyrektywa Wodna, Strategia Rozwoju Energetyki i in.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku szczegółowo przeanalizował przytoczone dokumenty.

Planowane działania związane z dostosowaniem gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków są zgodne z wytycznymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Należy bowiem podkreślić, że najważniejszym założeniem RDW jest ustalenie pierwszeństwa celów środowiskowych (wskazanych odrębnie dla wód powierzchniowych, podziemnych oraz dla obszarów chronionych) nad innymi celami, jakim mogą służyć zasoby wodne. Państwa członkowskie powinny dążyć do osiągnięcia dobrego stanu wód, dobrego stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych, a tam gdzie ten stan jest dobry – do jego utrzymania. W odniesieniu do celów środowiskowych określonych dla obszarów chronionych, w

tym obszarów Natura 2000, państwa członkowskie mają bezwzględny obowiązek osiągnąć zgodność ze wszystkimi normami i celami określonymi w prawodawstwie wspólnotowym, na podstawie którego zostały ustanowione obszary chronione, a więc m. in. zgodnie z Dyrektywą Rady 92/43/EWG. Obszar Natura 2000 Dolina Łupawy obejmujący zależne od wody (wód gruntowych i/lub powierzchniowych) typy siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (...), został objęty rejestrem obszarów chronionych na podstawie art. 6 RDW. Teren ten został określany jako „obszar Natura 2000 zależny od wody”. Dla tego obszaru Natura 2000 zastosowanie mają cele Dyrektywy Siedliskowej oraz cele RDW.

Zaplanowane działania ochronne nie są sprzeczne z „Programem Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015”. Jak wynika z samej treści zaktualizowanego dokumentu „Program Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015” cele środowiskowe RDW przedstawiono w artykule 4. Wśród nich wymienia się realizację przedsięwzięć związanych z magazynowaniem wód, jak na przykład zaopatrzenie w wodę do picia, wytwarzanie energii elektrycznej lub nawadnianie, uzasadnioną regulację wód, zapobieganie powodzi. Realizacja wspomnianych działań nie powinna jednak opóźnić osiągnięcia nadrzędnego celu RDW, jakim jest dobry stan wód, przy zapewnieniu dostatecznej ich ilości i jakości zarówno dla spełnienia potrzeb człowieka, jak i środowiska przyrodniczego. A zatem zgodnie z „Programem...” działania w zakresie małej retencji wodnej są zgodne z RDW o ile przyczyniają się do osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód. Realizacja obiektów małej retencji powinna być, zgodnie z wymaganiami RDW, poprzedzona analizą ekonomiczną uwzględniającą koszty realizacji i eksploatacji obiektu oraz koszty środowiskowe i zasobowe związane z nimi oraz korzyści ekonomiczne i środowiskowe, przysporzone dzięki nim. Należy podkreślić, że działania z zakresu małej retencji na rzece Bukowinie i rzece Łupawie: budowa jazu i zbiornika retencyjnego VII/4/4 rz. Bukowina km 0+520, jaz i zbiornik retencyjny VII/4/5 rz. Łupawa km 70+300, VII/3/3 rz. Łupawa km 37+700 – jaz, zostały wykazane w załączniku nr 7 do zaktualizowanego „Programu Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015” jako miejsca potencjalnych kolizji z obszarem sieci Natura 2000 Dolina Łupawy.

Zaplanowane działania ochronne nie stoją w sprzeczności ze „Strategią Rozwoju Energetyki odnawialnej”. Zaplanowane działania nie wykluczają możliwości wykorzystania wody jako źródła energii odnawialnej, określają jedynie miejsce – obszar Natura 2000 Dolina Łupawy, jako obszar, na terenie którego koszty środowiskowe lokalizacji elektrowni wodnych są wyższe niż korzyści wynikające z uzyskania energii.

Częściowo uwzględniono wniosek Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych i DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczący wykreślenia z projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Łupawy PLH220036 zapisu z zakresu prac w ramach działań ochronnych dla gatunków 1337-bóbr europejski *Castor fiber*, 1355 – wydra *Lutra lutra* w postaci zachowania naturalnego charakteru rzek (cieków), tj. unikania regulacji, prostowania biegu cieku, budowania nowych piętrzeń i odtwarzania starych, niefunkcjonujących, również tych, zawartych w „Programie Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015” z dopuszczeniem konserwacji funkcjonujących aktualnie urządzeń hydrotechnicznych. Działanie ochronne dla wydry i bobra zostało dostosowane do stwierdzonego dla nich potencjalnego zagrożenia: „*spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, w tym regulowanie, bądź prostowanie koryt rzecznych*”. Działanie

ochronne dla w/w dwóch gatunków sformułowane zostało w sposób następujący: „*dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez - zaniechanie regulacji, prostowania biegu cieków/rzek*”, a także „*zachowanie naturalnej szaty roślinnej w strefie brzegowej jezior i cieków: utrzymanie naturalnie wykształconych fitocenozy w linii brzegowej, z ograniczeniem możliwości przekształcania brzegów i bez możliwości wprowadzania nasadzeń lub wysiewu gatunków obcych, a także poprzez nielocalizowanie w strefie brzegowej jezior ogrodzeń*”. Działanie ograniczono terytorialnie do miejsc występowania gatunków.

Uwzględniono wniosek Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczącego odstąpienia od zaleceń w zakresie zmian dokumentacji planistycznej sugerujących bądź wpływających negatywnie na możliwość wykonania inwestycji w zakresie obiektów hydrotechnicznych i odnawialnych źródeł energii wraz z infrastrukturą towarzyszącą. TRMEW oraz DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy wskazują, że narzędziem rozstrzygającym o możliwości realizacji inwestycji są procedury regulowane przez odrębne przepisy, jak proces oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Wskazania do zmian dokumentacji planistycznej: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin - Główczyce, Damnica, Czarna Dąbrówka sformułowane w sposób następujący: do zapisów w studiach „*należy umieścić zapis, że działanie to nie może wpływać negatywnie na przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000: gatunki ryb i minogów, siedliska przyrodnicze 3260 – nizinne i podrórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculus fluitans*, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe*”.

Nie zgodzono się z uwagą Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych i DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczącą uwzględnienia w Ocenie Skutków Regulacji rzeczywistych kosztów (i konsekwencji wprowadzenia Planu w jego zaproponowanym kształcie):

- a) szkód jakie spowoduje on w majątkach objętych obszarem jego działania ze szczególnym uwzględnieniem realizacji roszczeń odszkodowawczych przez osoby prowadzące proces inwestycyjny dla obiektów, których wykonanie ma być wyłączone postanowieniami Planu,
- b) kosztów utraconych korzyści dla społeczności lokalnych i lokalnego rynku pracy (usługi budowlane, nadzór i obsługa obiektów, ekstensywna gospodarka rybacka) w związku z zaniechaniem działań inwestycyjnych w tym terenie oraz brakiem ożywienia gospodarczego we wspomnianych branżach,
- c) wpływu na rozwój i sytuację regionu, związanego z zaniechaniem działań pro środowiskowych (takich jak udrożnienie stopni piętrzących, poprawa stanu technicznego urządzeń, zwiększenie retencji wody) przez właścicieli terenów i urządzeń piętrzących i inwestorów planujących inwestycje.

Ad. a): organ tutejszy wyjaśnia, że ustalenia Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Dolina Łupawy PLH220036 nie spowodują wstrzymania już prowadzonego procesu inwestycyjnego dla obiektów dla których konieczna będzie regulacja, prostowanie biegu cieku, budowa nowych piętrzeń i odtworzenie starych, нефункционujących. Dopuszczenie do ich realizacji wymaga wydania stosownej decyzji wymienionej w art. 71 w nawiązaniu do art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.): „*uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest*

wymagane dla planowanych: przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko". Zgodnie z art. 81 ust 2 w/w ustawy jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadzanej w ramach procedury wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wynika, że planowane przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Analogicznie zgodnie z art. 96 ust 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko organ właściwy do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jest obowiązany do rozważenia, przed wydaniem tej decyzji, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000. Zgodnie z art. 98 ust. 2 „regionalny dyrektor ochrony środowiska uzgadnia warunki realizacji przedsięwzięcia, jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wynika, że przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na ten obszar”.

Dopuszczenie, bądź odmowa realizacji inwestycji, które będą wiązały się z regulacją, prostowaniem biegu cieków, budową nowych piętrzeń i odtworzeniem starych, нефункционujących, na obszarze Natura 2000 Dolina Łupawy PLH220036 wynika zatem nie z zapisu ustaleń Planu Zadań Ochronnych, a z prowadzonego postępowania ocenowego w którym każde przedsięwzięcie indywidualnie oceniane jest pod kątem możliwości jego znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000. Zgodnie z powyższym, zapisy PZO nie spowodują przerwania już istniejącego procesu inwestycyjnego dla przedsięwzięć, dla których została przeprowadzona procedura ooś, została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, bądź przeprowadzona została ocena w trybie art. 96 ustawy ooś, a z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wynikło, że przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 Dolina Łupawy PLH220036.

Ad. b), c): W ocenie skutków regulacji uwzględniono Towarzystwo Małych Elektrowni Wodnych, zarządców i właścicieli terenu jako podmioty na które będzie oddziaływał akt normatywny. Nie było możliwe uwzględnienie kosztów utraconych korzyści dla społeczności lokalnych i lokalnego rynku pracy w OSR z uwagi na zaplanowane w niniejszym zarządzeniu działania ochronne. Ocena skutków regulacji obejmuje bowiem koszty konieczne do poniesienia a nie potencjalnie utracone zyski.

Częściowo uwzględniono wniosek Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczący modyfikacji zapisu uzasadnienia zarządzenia „jako jedyne potencjalne gatunki w obszarze wskazano łososia atlantyckiego. Ze względu na elektrownię wodną w Smóldzinie gatunek ten nie ma możliwości naturalnej migracji w górę rzeki w granice obszaru Natura 2000. Konieczne jest udrożnienie szlaku migracyjnego”. Towarzystwo Małych Elektrowni Wodnych zwróciło uwagę, że identyfikacja zagrożeń i propozycja celów i działań ochronnych musi odnosić się do faktycznych przedmiotów ochrony, których obecność potwierdzono w trakcie prac pzo, a nie potencjalnych przedmiotów ochrony. Organ tutaj wskazuje, że obydwa gatunki – łosoś atlantycki i minóg rzeczny zgodnie z aktualnym Standardowym Formularzem Danych (10.2013 r.) dla obszaru Dolina

Łupawy stanowią przedmiot ochrony w obszarze, a nie gatunki „potencjalnie występujące”. Brak ich odnalezienia w terenie nie oznacza, że na nim nie występują. W związku z powyższym dokonano korekty przytoczonego przez TME opisu gatunków. Zgodnie z zasadą przezorności, z uwagi na istotność wędrówek w biologii dwuśrodowiskowych gatunków, jako cel działań ochronnych zarówno dla łososia atlantyckiego jak i dla minoga strumieniowego w zarządzeniu wskazano na udroźnienie ich szlaku migracyjnego. Dla tych gatunków, pomimo braku możliwości dokonania oceny stanu ochrony kierując się zasadą przezorności wskazano zagrożenia, a także działania ochronne – przyjmując że są one tożsame z zagrożeniami i działaniami ochronnymi dla pozostałych gatunków ryb i minoga, które udało się odnaleźć podczas prac terenowych. Po uzupełnieniu stanu wiedzy o gatunkach minoga rzeczno i łososia atlantyckiego zostaną one zweryfikowane.

Nie uwzględniono wniosku Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczącego modyfikacji wszystkich działań ochronnych wraz z konsekwencjami, dla których stwierdzono potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy. Organ tut. wskazuje, że wszystkie siedliska przyrodnicze i gatunki z zarządzenia zgodnie z aktualnym Standardowym Formularzem Danych (10.2013 r.) dla obszaru Dolina Łupawy stanowią przedmiot ochrony w obszarze, a nie gatunki „potencjalnie występujące”. Brak ich odnalezienia w terenie nie oznacza, że na nim nie występują. Dla tych siedlisk i gatunków, pomimo braku pełnego rozpoznania, uwzględniając ich biologię, kierując się zasadą przezorności wskazano zagrożenia, a także działania ochronne. Po uzupełnieniu stanu wiedzy o w/w siedliskach przyrodniczych i gatunkach zostaną one zweryfikowane.

Nie uwzględniono wniosku Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, a także DO-WAT Sp. J. W.A.D. Drzewieccy dotyczącego modyfikacji map inwentaryzacyjnych dołączonych do dokumentacji PZO. Według TRMEW mapy inwentaryzacyjne załączone do dokumentacji pzo zawierają sprzeczne informacje z inwentaryzacjami, które przeprowadziły na zlecenie towarzystwa osoby uprawnione, ponadto zawierają nierzetelne dane (łąki 6510 na terenach zarastających stawów, etc.). Organ tut. wskazuje, że z uwagi na zbyt duży poziom ogólności złożonej uwagi – brak wskazania których płatów, a także jakich siedlisk granice zostały niewłaściwie wyznaczone, jak również z uwagi na brak dostarczenia merytorycznego uzasadnienia (kart obserwacji terenu) dla zmiany przebiegu granic nie była możliwa ich korekta.

Nie uwzględniono wniosku pana Edwarda Marcinkowskiego dotyczącego wykreślenia z działania ochronnego dla siedliska 91E0 sformułowania „zachowanie naturalnego charakteru rzek poprzez zaniechanie budowania piętrzeń” dotyczącego stanowiska nr 28 w pobliżu Damnicy. Pan Edward Marcinkowski zwrócił uwagę, że przyjęcie w/w zapisu będzie wiązało się ze spowodowaniem kolizji z toczącym się postępowaniem administracyjnym przed Wójtem Gminy Damnica o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji odbudowy jazu na rzece Łupawa w miejscowości Damno. Organ tut. informuje, że przyjęcie w/w zapisu działania ochronnego nie spowoduje przerwania procesu wydawania decyzji środowiskowej. Zgodnie z art. 81 ust 2 w/w ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody przerwanie procesu inwestycyjnego wystąpi tylko wtedy, gdy z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadzanej w ramach procedury wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach będzie wynikać, że planowane przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Pozostałe uwagi dotyczyły zapisów szablonu dokumentacji pzo, które nie miały wpływu na treść zarządzenia.

Informacje o projekcie planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnionym przez stronę internetową www.wykaz.ekoportal.pl pod numerem 717/2012.

Projekt zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust.2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009r o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U.Nr 31 poz .206) z Wojewodą Pomorskim, pismem znak NK.II.0041.14.2014.MM z dnia 03 kwietnia 2014 r..

Ocena skutków regulacji (OSR)

do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Dolina Łupawy PLH220036

1. Cel wprowadzenia zarządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.).

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Zarządzenia będzie bezpośrednio oddziaływać na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Gdańsku, Nadleśnictwa Cewice, Łupawa, Bytów, Damnica, Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Gdańsku, gminy Smołdzino, Główny, Damnica, Potęgowo, Czarna Dąbrówka, Cewice, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Starostwa Powiatowe: w Bytowie, w Słupsku, w Lęborku, Towarzystwo Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, zarządców i właścicieli terenu, na którym znajduje się obszar Natura 2000.

3. Konsultacje społeczne

W opiniowaniu i konsultacjach społecznych projektu planu zadań ochronnych uczestniczyli przedstawiciele: Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, Nadleśnictwa Cewice, Łupawa, Starostwa Powiatowego w Słupsku, Lęborku i Bytowie, Urzędów miast i gmin Smołdzino, Główny, Damnica, Potęgowo, Czarna Dąbrówka, Cewice, Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Bytowie, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Pomorskiego Oddziału Regionalnego Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Gdańsku, Zarządu Melioracji i Urzędów Wodnych Województwa Pomorskiego, Polskiego Związku Łowieckiego Zarząd Okręgowy w Słupsku, Energetyki Wodnej S.C. Towarzystwa Rozwoju Małych Elektrowni Wodnych, Państwowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, a także sołtysi sołectw Siemirowice, Staniewice, Łupawa, Otnoga, Żochowo, oraz społeczeństwo, na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. Zm.) oraz art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Koszty działań ochronnych w ciągu 10 lat obowiązywania planu oszacowano na 3 090 tys. zł, wyceniając koszty działań dotyczących ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt oraz ich siedlisk, dotyczących utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania i dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o

przedmiotach ochrony. Koszt planowanego monitoringu oszacowano na około 212 tys. zł.. Środki te planuje się pozyskać z funduszy wspierających finansowo działania ochronne na obszarach cennych przyrodniczo, np. WFOŚiGW w Gdańsku, NFOŚiGW, EFRR

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Zarządzenie nie narusza zapisów zawartych w:

- 1) „Dyrektywie siedliskowej” - Dyrektywie Rady 79/43 z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny;
- 2) „Dyrektywie ptasiej” - Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.